

Wim Bos

voorzitter Rijnlandse Molenstichting

Een monumentale misgreep?

Op het nieuwe Knooppunt Hofvliet, voorzien van twee fly-overs, staat de monumentale poldermolen Zelden van Passe (1642). Bij het knooppunt-ontwerp zijn 'slimme ontwerpkeuzes' gemaakt die ervoor zorgen dat de molen kon blijven staan. Maar zijn die keuzes ook goed vanuit het gezichtspunt van de moleneigenaar?

Windvang

In het Grond/Weg/Waterbouw Magazine (nr. 03, 2020) verscheen het artikel 'Daar bij die molen...die mooie molen...!'. Het doet verslag van de vorderingen van de RijnlandRoute, een toekomstige wegverbinding tussen Katwijk en de A4 bij Leiden.

Vanaf het begin van de planvorming van de RijnlandRoute heeft de Rijnlandse Molenstichting, eigenaar van deze en 48 andere poldermolens in de regio, zich verzet. Let wel: niet tegen de RijnlandRoute als zodanig, maar tegen de vorm die het knooppunt stap voor stap kreeg. Gevreesd werd dat de Zelden van Passe in windvang zeer beperkt zou worden. De vlagerige wind, als gevolg van beide fly-overs, zou bovendien tot grote schade kunnen leiden aan het gaande werk; de tandwielconstructie van de molen.

Alternatieven

Wij droegen verschillende alternatieven aan, zoals een verlenging van de tunnel tot onder de A4 of, als het dan echt niet anders kon, een verplaatsing van de molen verder de polder in. We hebben nooit de indruk gekregen dat deze alternatieven serieus zijn onderzocht. Het hielp ook niet dat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, in de regel toch sterk begaan met de molens, nieuw beleid voerde: er moest een einde komen aan het verplaatsen van molens. De ontwikkeling van woningbouw, infrastructuur en bedrijventerreinen noopten daar namelijk regelmatig toe.

Besloten werd dat de A4 na aanleg van de fly-overs in westelijke richting zou worden verlegd. Zo werd het boezemwater gehandhaafd met als toegift dat de molen kan blijven staan. Alsof het om een dood ding ging. Een absolute misser.

Beeldbepalend?

De landschapsarchitect van de RijnlandRoute zegt in het artikel: "Deze molen is beeldbepalend voor de omgeving en er wordt alles aan gedaan om dat ook zo te houden." Helaas heeft de architect haar stukken niet gelezen. De molen is naast rijksmonument ook een werktuig en wordt ingezet in de reservebemaling van de polder bij extreme regenval of als het gemaal tijdelijk buiten werking is. Die functie komt nu onder druk te staan door de aanleg van de fly-overs.

Compensatie

Dat de fly-overs een negatieve invloed hebben op de windvang, erkent ook de landschapsarchitect. Maar "de Molenstichting wordt daarvoor gecompenseerd". We ontvangen inderdaad ruim drie en een halve ton ter compensatie, waaruit de belemmering van de windvang dus al blijkt. We mogen dat geld uitsluitend gebruiken voor het herstellen van slijtage en schade aan het gaande werk. Het betekent ook dat de komende 25 jaar géén beroep mag worden gedaan op andere fondsen voor onderhoud en restauratie. Worden over 25 jaar de fly-overs verwijderd zodat de windvang voor de molen weer optimaal wordt? Waarschijnlijk niet. En wie financiert de schade als gevolg van de fly-overs na het jaar 2045? Wie dan leeft, wie dan zorgt? Inderdaad: hier is sprake van een monumentale misgreep.

Het artikel waar naar wordt verwezen is te vinden op: <https://www.gww-bouw.nl/artikel/daar-bij-die-molen-die-mooie-molen>

De molen 'Zelden van Passe' met de twee fly-overs in aanbouw [Foto: Roos Jansen].